

Data przesłania artykułu: 1 XII 2023

Data przyjęcia artykułu do druku: 8 XII 2023

DOI: <https://doi.org/10.12775/AKZ.2023.009>

WIESŁAW NOWOSAD

(Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

wnowosad@umk.pl

ORCID ID: 0000-0002-9144-6352

KONGRES MIĘDZYNARODOWEJ RADY ARCHIWÓW

Abu Dhabi, 9–13 października 2023

W dniach 9–13 X 2023 r. w Abu Dhabi w Zjednoczonych Emiratach Arabskich odbył się kolejny Kongres Międzynarodowej Rady Archiwów pod ogólnym hasłem: „Wzbogacanie społeczeństw wiedzy”. Narodowe Centrum Wystawiennicze (NCW) jako miejsce obrad gościło ponad 5 tys. uczestników, niemal 350 referentów na 60 sesjach. Wystąpienia uzupełniała sesja posterowa z ponad 65 prezentacjami, a także Centrum Ekspozycyjne, na którym prezentowali się wystawcy z krajów Bliskiego Wschodu i Afryki.

Dzień 9 X, jeszcze przed oficjalnym otwarciem Kongresu, został zaplanowany na zajęcia warsztatowe, podzielone na dziewięć grup tematycznych. Objęły one między innymi problematykę związaną z rolą archiwów w edukacji społeczeństw wiedzy, digitalizacją, identyfikacją i ochroną kolekcji fotograficznych, a także podjęły tematykę archiwów hybrydowych, Programu dla Afryki czy zmian klimatycznych, gdzie zainaugurowano prace grupy roboczej dla tego projektu.

Uroczyste otwarcie kongresu odbyło się 10 X i był to oficjalnie pierwszy dzień konferencji. Ceremonia rozpoczęła się przemówieniami Prezydenta Międzynarodowej Rady Archiwów Josée Kirpsa oraz przedstawicieli gospodarzy. Główne przemówienie wygłosił były Prezydent Republiki Francuskiej François Hollande.

Tuż po oficjalnym otwarciu rozpoczęły się prowadzone równolegle sesje w aulach i salach NCW. Aulę główną, w której odbyło się oficjalne otwarcie, przejęła sesja poświęcona roli archiwów w trwających konfliktach, na której podjęto między innymi kwestie dyplomatyki archiwalnej i wpływu konfliktów zbrojnych na archiwa. Pozostałe sesje poświęcone były między innymi zmianom klimatycznym, w tym roli archiwów w redukcji śladu węglowego, problematyce archiwizacji mediów społecznościowych, wzajemnym relacjom archiwistów „zawodowych” z wolontariuszami, sztucznej inteligencji i nauczaniu maszynowemu, historii mówionej i cyfrowej humanistyce, Big Data, ochronie danych, zarządzaniu archiwami czy „Pamięci wspólnoty”, gdzie wskazywano rolę archiwów w ochronie oraz zachowaniu dziedzictwa lokalnych i szerszych wspólnot na przykładach Azji Południowej i Afryki.

Wieczorem 10 X odbyło się również Zgromadzenie Ogólne Międzynarodowej Rady Archiwów, które po raz pierwszy miało formę hybrydową. W zgromadzeniu uczestniczyli przedstawiciele członków MRA wszystkich kategorii. Zadaniem zgromadzenia jako najwyższego organu decyzyjnego rady jest podejmowanie decyzji w sprawach bieżących i ustalanie przyszłych planów działania. W celu podsumowania działań i osiągnięć rady w ciągu ostatniego roku zaprezentowano aktualne informacje od dyrektora wykonawczego, koordynatorów FIDA (Funduszu Międzynarodowego Rozwoju Archiwów), wiceprzewodniczących ds. finansów i programu, a także samej przewodniczącej. Odbyły się też głosowania nad budżetem na najbliższe dwa lata. Wprowadzono również oficjalnie nową identyfikację wizualną MRA.

Jednym z punktów zgromadzenia był również wybór laureatów nagrody ICA Fellows – najważniejszego wyróżnienia za zasługi dla MRA lub archiwów na arenie międzynarodowej. W tym roku byli to: dr Abdulla Alraisi ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich, Papa Momar Diop z Senegalu, David Fricker z Australii i Dr. Anna Leonor Szlejcher z Argentyny.

W dniach 9 i 10 X odbyły się też spotkania i posiedzenia robocze grup eksperckich, sekcji i forów działających w ramach MRA.

W następnych dniach kongresu (11–13 X) uruchomiono kolejne sesje, będące kontynuacją podjętych tematów w dniu poprzednim, choć w nieco innych ujęciach. Dyskutowano więc nad ochroną dziedzictwa kulturowego w kontekście archeologii, ochrony dziedzictwa i pamięci lokalnych społeczności wiejskich. Sporo miejsca poświęcono ochronie i ratowaniu dziedzictwa cyfrowego, również w kontekście długiego trwania dokumentu elektronicznego. Nadal trwały sesje poświęcone historii mówionej czy zmianom klimatycznym.

Swe obrady rozpoczęły sesje poświęcone repatriacji archiwaliów i dekolonizacji w Afryce, a także narzędziom informatycznym i systemom, wystawom archiwalnym, szerszemu udostępnianiu archiwaliów, a nawet tak egzotyczne zagadnienia jak wykorzystanie technologii immersyjnej w celu archiwizacji doświadczeń jednostek lub społeczności (na przykładzie australijskim) czy różnorodne zastosowanie „metaverse”, w tym kształceniu przyszłych archiwistów i zarządców dokumentacji.

Na auli głównej swoje przemówienia wygłosili Jego Ekscelencja Szejk Nahayan Mabarak Al Nahayan, Członek Gabinetu oraz Minister Tolerancji i Współistnienia Zjednoczonych Emiratów Arabskich, dr Laura Millar z Kanady, laureatki ICA Fellows (11 X), Dr Shashi Tharoor, członek parlamentu Indii (12 X), Sheikha Shamma bint Sultan bin Khalifa Al Nahyan, prezes i dyrektor generalny Niezależnych Akceleratorów Zmian Klimatu (UICCA) Zjednoczonych Emiratów Arabskich (13 X).

W ostatnim dniu kongresu odbył się panel dyskusyjny poświęcony roli organizacji pozarządowych w zrównoważonym rozwoju w obszarze dziedzictwa kulturowego i informacji.

Kongres był prawdziwym świętem archiwistów i archiwów, jednak mimo wielu inspirujących i interesujących wystąpień należy zasygnalizować pewien niedosyt. Liczba odbywających się jednocześnie wystąpień, dyskusji panelowych i prezentacji wykluczała możliwość uczestnictwa w wielu wydarzeniach i zapoznania się z częścią problemów poruszanych w tych dniach kongresowych. Tym bardziej więc dziwi, że organizatorzy nie zapewnili uczestnikom drukowanych i cyfrowych materiałów, które przynajmniej streszczałyby poszczególne wystąpienia. Namiastką, zdecydowanie niewystarczającą, są krótkie, podsumowujące relacje z sesji, publikowane na zakończenie dnia na oficjalnych profilach Międzynarodowej Rady Archiwów w mediach społecznościowych, do których wypada odesłać zainteresowanych. Następny kongres przewidziany jest za dwa lata w Barcelonie.